

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ
НАН УКРАЇНИ»

***МОНІТОРИНГ ФАКТОРІВ, ЩО СТВОРЮЮТЬ РИЗИКИ
СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ***

Науково-аналітичні матеріали

КИЇВ – 2015

Основною загрозою для безпеки сектора державних фінансів України на сучасному етапі є поглиблення економічної кризи. Погіршення фінансового стану підприємств та банків підвищує ризики недоотримання державою податків, зростання дефіциту державного бюджету та державного боргу. Проведений нами моніторинг факторів, які створюють ризики розвитку української економіки, дозволяє визначити причини їх виникнення та своєчасно опрацювати необхідні заходи щодо пом'якшення їхньої дії. До переліку показників, які підлягали моніторингу, включено показники, які чинять найвагоміший вплив на суверенний кредитний рейтинг держави¹, з урахуванням обмежень, визначених за допомогою однофакторних моделей², а також показники, рекомендовані Мінекономрозвитку України для оцінки бюджетної безпеки³.

Передумови для різкого зниження стійкості державних фінансів України формувались протягом тривалого періоду (2005-2013 рр.)⁴. Проте, якщо до 2014 р. переважали фундаментальні причини зростання ризиків у секторі державних фінансів, пов'язані із хронічним перевищенням витрат зведеного бюджету над доходами, то з 2014 р. основним дестабілізатором стала військова агресія на Сході, що спровокувала погіршення інвестиційної привабливості та втечу капіталу з країни.

Визначальний вплив на стійкість державних фінансів має загальний рівень розвитку економіки країни, який вимірюється за показником ВВП на одну особу за паритетом купівельної спроможності (ПКС). Протягом 2008-2013 рр. цей показник в Україні коливався в межах 8,3-8,6 тис. дол.

¹ ВВП на особу за ПКС; дефлятор ВВП; відношення валового зовнішнього боргу до ВВП; відношення обсягів кредитів приватному сектору до ВВП; показники структури державних витрат – частки витрат на обслуговування боргу та частки субсидій і трансфертів у загальному обсязі державних витрат).

² Ризики і загрози безпеці сектора державних фінансів України : аналітична доповідь / А.І.Даниленко, В.В. Зимовець ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К. – 2013. – С. 7–8.

³ Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Мінекономрозвитку від 29 жовтня 2013 року № 1277.

⁴ Інформація щодо тенденцій факторів ризику стійкості державних фінансів України протягом останніх 10 років наведена у табл. 1.

США, проте уже у 2014 рр. він знизився до 8,2 тис. дол. США, або до рівня 2007 року. Рівень ВВП на одну особу за ПКС в Україні є значно нижчим, ніж у східноєвропейських країнах (група «Emerging and developing Europe»), у яких цей показник коливається від 15 до 25 тис. дол. США. Низький рівень економічного розвитку у найближчі роки залишатиметься *ключовим фактором, який послаблюватиме стійкість державних фінансів країни порівняно зі східноєвропейськими країнами-сусідами.*

Друге місце за значущістю впливу на стійкість державних фінансів має показник боргової залежності Уряду (співвідношення державного та гарантованого боргу до ВВП) та пов'язана з ним група індикаторів. За припустимого рівня боргової залежності для країн з ринками, що формуються, у 30% ВВП, цей показник в Україні впродовж 2010-2013 рр. коливався у межах 34,7-40,3%, а у 2014 р. зріс до 70,2% і у 1,2 раза перевищив критичний рівень, встановлений ст. 18 Бюджетного кодексу України та Копенгагенськими критеріями членства в Європейському Союзі (60%). Перевищував граничний припустимий рівень (30% ВВП) протягом 2005-2014 рр. і показник відношення витрат зведеного бюджету до ВВП, що також не сприяло зміцненню державних фінансів в Україні.

Зростання боргової залежності Уряду спричинило погіршення фіскальної спроможності держави. Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до доходів державного бюджету зросло з 53,5% в 2007 р. до 308,3 % в 2014 р., у той час як максимальне припустиме значення цього показника для країн з ринками, що формуються, становить 100%.

Наслідком стрімкого зростання державного боргу (у поєднанні із високою вартістю запозичень) стало збільшення витрат на його погашення та обслуговування. Лише у 2014 р. такі витрати становили 169 млрд грн, або майже половину доходів та третину витрат державного бюджету (відповідно 47,3 та 32,3%). Показник «Відношення витрат на обслуговування боргу до доходів державного бюджету» перевищує критичний рівень (7%) починаючи

з 2011 р., а в 2014 р. він перевищив цей рівень майже удвічі (13,8%). На обслуговування державного боргу (з урахуванням гарантованого) в 2014 р. було спрямовано 11,1% загальної суми витрат державного бюджету.

Третє місце за значимістю впливу на стійкість державних фінансів займає група факторів, що створюють валютні ризики. Валютні ризики для державних фінансів є значними у зв'язку із *надмірною питомою вагою запозичень в іноземній валюті у структурі державного боргу*. Частка боргу, номінованого в іноземній валюті, у загальній сумі державного боргу, на початок 2015р. досягла 61,7%, що у 1,53 раза перевищує критичне значення показника для країн з ринками, що формуються (40,3% – за методикою МВФ). При цьому *значна частка запозичень в іноземній валюті здійснювалась останнім часом на внутрішньому ринку України* (на кінець 2014 р. зобов'язання за ними становили майже 14% внутрішнього державного боргу). Розміщення на внутрішньому ринку державних позик в іноземній валюті з доходністю, що перевищує рівень процентних ставок за депозитами, посилила вразливість сектора державних фінансів до валютних ризиків.

Обтяженість країни зовнішніми боргами, значну частину яких становлять борги недержавних секторів, є провідною причиною формування валютних ризиків для державних фінансів України. Якщо протягом 2010-2012 рр. відношення валового зовнішнього боргу до ВВП знизилось - з 90,4 до 76,6% ВВП, то починаючи з 2013 р. валовий зовнішній борг країни зростає швидше, ніж ВВП - до 78,4% ВВП на початок 2014 р. та 127,1% ВВП на початок 2015 р., що майже удвічі перевищує граничне значення - 65% ВВП. Рівень зовнішньої боргової залежності країни в цілому⁵ є надмірним також за показником відношення валового зовнішнього боргу до обсягу експорту товарів та послуг, яке перевищує безпечний рівень (120%)

⁵ Показники «тягаря» заборгованості пов'язані із зовнішнім боргом всіх резидентів, який залежить і впливає на стан платіжного балансу та валютного ринку і, відповідно, на весь фінансовий ринок і всю фінансову систему країни. Показники відображають розмір «тягаря» боргу відносно двох найбільш важливих параметрів, що визначають здатність держави щодо обслуговування зовнішнього боргу: експорту, що забезпечує надходження іноземної валюти, необхідної для обслуговування заборгованості, та ВВП – узагальнюючого показника потенційної доходності економіки країни. Залучення і використання позик у багатьох країнах базується на певних обмеженнях, які закладено в Конституції або законодавстві.

починаючи з 2007 р. і на початок 2015 р. становило 184%. Має місце тенденція зростання норми обслуговування боргу - з 3,3% річного експорту товарів і послуг у 2005 р. до 7,4% у 2014 р. (при критичному рівні 6%). Упродовж 2011-2014 р. щорічні витрати на обслуговування валового зовнішнього боргу становлять понад 5 млрд дол. США.

Значні валютні ризики для державних фінансів зумовлюються *недостатністю валютних резервів*. Рівень покриття загального обсягу прямого державного та гарантованого державою зовнішнього боргу міжнародними резервами у десять разів нижчий, ніж під час фінансової кризи 2008–2009 рр., і становив на початок 2015 р. лише 19,4%, що на тлі хронічно від'ємного сальдо поточного рахунку зумовлює високу ймовірність невиконання державою зобов'язань перед зовнішніми кредиторами. Показник відношення міжнародних резервів до короткострокового зовнішнього боргу за кінцевим терміном погашення (критичне значення становить не менше 100%), знизився з 83,9% на початок 2008 р. до 13,7% на початок 2015 р.; показник відношення міжнародних резервів до обсягу імпорту товарів і послуг знижується з 2009р. і на кінець 2014 р. становив всього 10,2%. У зв'язку із перевищенням суми виплат у 2015 р. за борговими зобов'язаннями над рівнем міжнародних валютних резервів існує *ризик оголошення дефолту* за зовнішніми борговими зобов'язаннями Уряду.

Валютні ризики для сектора державних фінансів підвищуються через високий рівень відкритості економіки. Частка експорту товарів і послуг у ВВП коливається у межах 50-70% ВВП, що підтверджує критичну залежність української економіки від зовнішньоторговельної кон'юнктури, погіршення якої негативно впливає на стійкість сектора державних фінансів (табл. 1, ряд 8 і 10). Значну загрозу також становить *від'ємне значення показника відношення сальдо поточного рахунку платіжного балансу до ВВП*. Якщо у 2005 р. воно було додатним (2,9%), то у 2013 р. його від'ємне значення сягнуло 9,1 % ВВП.

Загрозливою тенденцією є збільшення виплат нерезидентам дивідендів

та процентів в іноземній валюті, обсяги яких зросли з 3,9% річного обсягу експорту товарів та послуг у 2005 р. до 10,2% у 2014 р. Абсолютна сума таких виплат зросла з 1,7 млрд дол. США у 2005 р. до 10,8 млрд дол. США у 2013 р., проте у 2014 р. зменшилася до 7 млрд дол. США (переважно за рахунок дивідендів від прямих інвестицій). Усього за період 2008-2014 рр. ці виплати становили 57,8 млрд дол. США.

Четверте місце за значимістю впливу має група факторів, пов'язаних із послабленням банківського сектора у зв'язку з відпливом коштів клієнтів, спричиненим політичною нестабільністю, невваженою політикою Національного банку України та зростанням проблемної заборгованості у комерційних банках.

Залишки коштів клієнтів на рахунках в банках України протягом 2014 р. зменшилися в національній валюті на 13,4% (на 56 млрд грн), а в іноземній (у доларовому еквіваленті) – на 36,8% (на 11 млрд дол. США). Втрата частини ресурсного потенціалу банківською системою в 2014 р., зумовлена відпливом депозитів і погіршенням ліквідності та платоспроможності банків, досягла таких обсягів, що найближчим часом (2015-2016 рр.) держава очевидно не може розглядати банківську систему як потенційного фінансового донора.

Висока ймовірність подальших банкрутств у банківському секторі у 2015-2016 рр. створює ризики додаткових витрат державного бюджету на підтримку банків, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та недоотримання податкових надходжень від підприємств, які понесли збитки від неповернення коштів з рахунків у банках (відносно яких прийнято рішення про введення тимчасової адміністрації або ліквідації)⁶.

П'ята група факторів пов'язана із погіршенням фінансового стану підприємств реального сектора, що негативно впливає на стабільність і

⁶ Залишки коштів юридичних осіб в банках, щодо яких лише у 2014 р. прийнято рішення про введення тимчасової адміністрації (або ліквідації) становили понад 13 млрд грн у національній валюті та майже 400 млн дол. США в іноземній валюті. Отримання податкових надходжень від підприємств, що мали заборгованість за валютними кредитами, не слід очікувати не лише у 2015 р., а й у найближчі декілька років, адже лише за 2014 р втрати юридичних осіб за рахунок двократної девальвації національної валюти і тільки за основною сумою боргу становили майже 212 млрд грн.

передбачуваність податкових доходів. Зокрема, спостерігається тенденція щодо зростання рівня боргової залежності підприємств реального сектора з 1,1 у 2005 р. до 2,4 у 2014 р., що підвищує ймовірність невиконання зобов'язань підприємств перед бюджетом. Основними причинами погіршення фінансового стану підприємств стали прискорені темпи зростання обсягів зобов'язань (порівняно з темпами зростання власного капіталу) та збитковість.

Розглянуті вище ризики стійкості сектора державних фінансів та фінансів реального сектора України посилились унаслідок військової агресії та часткової втрати територій. З кінця лютого 2014 р., а саме з часів захоплення АР Крим, фінансова система країни перебуває у стані турбулентності. Збереження зовнішньої військової загрози не дає підстав для оптимістичних прогнозів щодо стійкості державних фінансів найближчим часом. Слід також враховувати, що за певних, несприятливих для України, обставин, пов'язаних з політичною ситуацією в Росії, *горизонти невизначеності у сфері державних фінансів України можуть подовжитись на середньостроковий період (3–5 років)*.

Негативний вплив розглянутих вище факторів у 2014 р. послабив стійкість державних фінансів України. Зросла ймовірність дефолту, що відображається у відповідній реакції фінансових ринків та зростанні спреду між рівнем доходності боргових зобов'язань України та США з 5,9 п. п. в 2010 р. до 9,3 п. п. в 2014 р. (табл. 1, рядок 29)⁷. *Перевищення всіма параметрами боргової залежності безпечних рівнів у 2014 р. у поєднанні зі зростанням валютних ризиків, погіршенням фінансового стану реального та банківського секторів в умовах військових дій на Сході країни створюють критично високу загрозу для державних фінансів України.*

Відзначені негативні макроекономічні тенденції в Україні посилюються за відсутності системних реформ у регуляторній сфері, що призводить лише

⁷ Sovereign Bond Interest Rate Spreads, basis points over US Treasuries [Електронний ресурс]. – Доступний з : https://www.quandl.com/data/WORLDBANK/UKR_IRSPREAD-Ukraine-Sovereign-Bond-Interest-Rate-Spreads-basis-points-over-US-Treasuries

до посилення наявних ризиків та підвищує ймовірність дефолту. Критично низькими є суверенні рейтинги України міжнародних рейтингових агенцій: *Fitch Ratings* за зобов'язаннями в іноземній валюті – CC, за зобов'язаннями в національній валюті – CCC (прогноз негативний); *Standard and Poor's* – за зобов'язаннями в іноземній валюті CC; за зобов'язаннями в національній валюті – CCC + (прогноз негативний)⁸. Низький рівень суверенних кредитних рейтингів України звужує фіскальний простір для здійснення реформ.

Для пом'якшення наслідків глибокої кризи на всіх сегментах фінансового ринку України та негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на стійкість сектора державних фінансів України доцільно таке.

1. Здійснювати контроль за фінансовими ризиками сектора державних фінансів на оновленій законодавчій базі. Для цього розробити та ухвалити Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про основи національної безпеки України» щодо виокремлення фінансової сфери, її ризиків, загроз та напрямів пом'якшення їх впливу. У Законі пропонується визначити ключові групи факторів ризику стійкості державних фінансів, які підлягають моніторингу. На цій основі розробити та затвердити постановою Кабінету Міністрів України уточнену редакцію Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері.

2. Для упередження негативних наслідків подальшого нарощення боргової залежності держави:

- розробити та ухвалити Закон України «Про зовнішній борг», яким визначити поняття, структуру та показники зовнішнього боргу, принципи управління та контролю за його рівнем та структурою, механізми обслуговування, джерела погашення боргу, а також активи, які можуть бути використані для забезпечення виконання зобов'язань за цим боргом;

- розробити та затвердити Постановою Кабінету Міністрів України Основні напрями державної боргової політики України на 2015-2020 роки, у

⁸ Долгосрочный РДЭ в иностранной валюте [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://www.fitchratings.ru/regional/country/ratings/list/index.wbp>; <<http://www.standardandpoors.com/home/ru/ru>

якій чітко визначити гранично допустимі обсяги державного боргу та його валютну структуру;

- реструктуризувати, з метою подовження строків та зменшення вартості, заборгованість Уряду за ОВДП, що перебувають у власності Національного банку України (станом на 21.05.2015р. – 345 млрд грн за сумою основного боргу, або 72% ОВДП, що перебувають в обігу).

3. Задіяти систему заходів задля пом'якшення факторів валютного ризику стійкості державних фінансів, зокрема:

- повернутися до політики керованого плаваючого курсу, оскільки режим вільного курсоутворення запроваджується в умовах законодавчо сталої, чітко унормованої та ефективної ринкової економіки, яка спирається на дієздатні державні інститути. На сьогодні в Україні такі умови відсутні, і, як свідчать результати за 2014 рік, вільне курсоутворення лише поглибило економічну кризу;

- доопрацювати та ухвалити Закон України «Про валютне регулювання» (проект Закону перебуває на розгляді в Комітеті з питань фінансової політики і банківської діяльності ще з 1994 року), в якому чітко визначити загальні принципи валютного регулювання, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю.

- заборонити банкам надавати кредити та позики в іноземній валюті суб'єктам господарювання, які не займаються зовнішньоекономічною діяльністю – шляхом внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність»;

- ввести в законодавчому порядку тимчасову заборону (на найближчі 2–3 роки) на: проведення операцій зі здійснення розрахунків за імпортними операціями без увезення товару на територію України; дострокові розрахунки банків у рамках погашення іноземних позик; здійснення резидентами інвестицій за кордон; дострокове погашення резидентами України боргових цінних паперів власної емісії, номінованих в іноземній валюті;

- нормативно-правовими актами НБУ передбачити, що реєстрація

дозволів на залучення іноземних кредитів здійснюється лише в разі забезпечення їх цільового спрямування на кредитування виробничих підприємств або на погашення раніше отриманих іноземних кредитів, що зменшить вплив спекулятивного капіталу на стан валютного ринку;

- переглянути діючий порядок надання банками України кредитів клієнтам – нерезидентам;

- зменшити обсяги рефінансування банків НБУ, встановивши обмеження на обсяги кредитів, які надаються шляхом проведення тендера з підтримання ліквідності банків, та заборонити у 2015 р. надання кредитів через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт). Рішення щодо граничного обсягу підтримки банківського сектора шляхом надання кредитів рефінансування має бути затверджене Радою НБУ;

- Міністерству фінансів провести переговори з кредиторами щодо конверсії доходу в національну валюту за ОВДП, номінованими в іноземній валюті, які розміщені на внутрішньому ринку України, за валютним курсом на день їх погашення. Запровадити правило щодо виплати доходу за ОВДП, номінованими в іноземній валюті, в національній валюті за валютним курсом на день їх погашення.

4. Задля пом'якшення негативного впливу нестабільності у банківській системі на стійкість сектора державних фінансів, відновлення її спроможності кредитувати Уряд та зміцнення платоспроможності банків:

- внести зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність», яким заборонити: 1) надання бланкових кредитів банками; 2) надання банками кредитів (прямо чи опосередковано) для придбання власних цінних паперів; 3) рекламу процентних ставок за вкладами (депозитами) та кредитами;

- заборонити банкам, які мають (будь-яка із цих умов): а) непокриті збитки минулих років; б) від'ємний фінансовий результат за звітний рік та/або у поточному році; в) рівень активів з негативною класифікацією 10% і більше від сукупних активів здійснювати 1) активні операції в частині

надання нових кредитів та гарантій з пов'язаними особами та особами, які пов'язані з ними юридичними та / або економічними взаємозв'язками або мають спільні джерела доходів, або спільні джерела повернення кредитів;

2) дострокове виконання зобов'язань щодо повернення коштів перед власниками / учасниками (у тому числі перед пов'язаними особами) банку;

3) викуп акцій власної емісії, за винятком випадків, передбачених законодавством України щодо обов'язкового викупу банком акцій власної емісії;

4) дострокове погашення боргових цінних паперів власної емісії, за винятком випадку, коли таке погашення відбувається за ціною, не вищою ніж 50% від номіналу, та не призводить до суттєвого погіршення ліквідності банку;

5) виплати дивідендів акціонерам та розподіл капіталу в будь-якій іншій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу банку;

6) придбання цінних паперів (крім державних облігацій України, боргових цінних паперів, емітованих Національним банком, а також цінних паперів, що перейшли у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя).

5. При прийнятті рішення щодо капіталізації державою комерційних банків однією із умов має бути вимога, що вони беруть на себе зобов'язання надавати пільгові кредити (в межах обсягів, спрямованих державою на збільшення статутного капіталу банків) суб'єктам господарювання – резидентам України для реалізації інвестиційних проектів розвитку, які мають стратегічне значення для економіки України⁹.

Стримування негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на стійкість державних фінансів України в 2015-2016 рр. потребує політичної волі до рішучих дій щодо консолідації державних фінансів, раціоналізації структури державних витрат, проведення недискримінаційної щодо реального сектора економіки фіскальної політики та стабілізації внутрішнього фінансового ринку.

⁹ Увести зазначену вимогу шляхом внесення змін до Закону України від 28 грудня 2014 року № 78-VIII «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків».

Фактори ризику стійкості сектора державних фінансів

Показник	Одиниця виміру	Сила впливу*	Параметри показника	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Стационарна складова стійкості сектору державних фінансів</i>													
1. ВВП на особу (за ПКС)	тис. дол. США	(0,4)	>10	6,5	7,2	8,1	8,5	7,3	7,7	8,3	8,5	8,6	8,2
2. Валовий державний борг, % ВВП)	%	(0,15)	≤ 30	17,7	14,8	12,3	20,0	34,7	39,9	36,3	36,5	40,3	70,2
3. Рівень монетизації на кінець періоду	%	(0,07)	≥55	44,0	48,0	55,0	54,4	53,4	55,2	52,6	54,8	62,5	61,1
4. Відношення державного та гарантованого боргу до доходів державного бюджету	%:	X	≤ 100	74,2	60,3	53,5	81,8	151,1	179,7	150,4	149,0	172,4	308,3
5. Частка зовнішнього боргу у загальній сумі державного боргу	%	X	≤ 40	75,4	79,4	78,8	75,4	66,8	64,0	63,3	59,9	51,4	55,6
6. Відношення державних витрат до ВВП	%	X	≤ 30	32,2	32,3	31,4	32,6	33,7	34,9	32,0	34,9	34,8	33,4
<i>Динамічна складова стійкості сектору державних фінансів</i>													
7. Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП	%	0,06	≤ 65	45,3	50,6	56,0	82,6	90,4	86,3	77,5	76,6	78,4	127,1
8. Частка експорту товарів і послуг у ВВП	%	(0,04)*		50,8	46,6	44,8	47,5	47,4	50,9	54,5	51,0	47,1	69,1
9. Відношення валового зовнішнього боргу до обсягу експорту товарів та послуг	%		≤ 120	89,3	108,5	124,9	118,7	190,6	167,5	142,1	150,0	167,1	183,9
10. Імпорт товарів та послуг до ВВП, %	X			50,0	49,5	50,6	81,2	49,1	53,9	60,7	59,1	55,6	74,6
11. Відношення витрат на обслуговування валового зовнішнього боргу до ВВП	%	0,91 ¹⁰	≤ 6	3,3	4,1	4,9	5,2	8,3	6,4	5,8	5,8	6,8	7,4
12. Індекс-дефлятор ВВП	%	0,38	≤ 5	24,2	14,7	22,8	28,6	13,1	13,8	14,3	8,2	1,2	14,8
13. Дефіцит зведеного бюджету, % ВВП)	%	X	0	-1,8	-0,7	-1,1	-1,5	-4,1	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,7
14. Відношення витрат на обслуговування боргу до доходів державного бюджету	%	X	≤ 7	3,0	2,3	2,0	1,6	4,3	6,8	7,4	7,0	9,3	13,8
15. Відношення витрат на обслуговування боргу до витрат державного бюджету	%	0,33	≤ 10	2,8	2,3	1,9	1,6	3,7	5,4	6,9	6,1	6,3	11,5
16. Відношення сальдо поточного рахунку платіжного балансу до ВВП	%	(0,2)	≤ 3	2,9	-1,5	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,1	-9,1	-2,5
17. Відношення міжнародних резервів до короткострокового зовнішнього боргу за кінцевим терміном погашення	%	X	≥100	93,4	82,0	83,9	67,8	67,4	68,6	53,6	38,9	35,1	13,7

¹⁰ Процентні платежі за зовнішнім боргом, % від ВВП.

18. Відношення внутрішнього кредиту приватному сектору до ВВП	(%)	(0,08)	-	32,2	44,4	58,2	88,4	90,6	78,4	71,0	69,3	74,0	81,6
19. Рівень боргової залежності підприємств реального сектора	рази	X	≤1.5	1,1	1,3	1,3	1,8	1,9	2,0	2,0	1,9	2,1	2,4*
20. Темп росту обсягів реалізації продукції, товарів, робіт та послуг **	%	X	≥130	125,3	125,5	131,2	127,3	87,6	121,0	123,4	103,4	98,7	102,9*
21. Прибутковість власного капіталу реального сектора економіки	%	X	≥10	5,5	5,4	7,7	-4,3	-3,3	0,2	4,3	1,4	-1,6	-15,6*
22. Відношення доходів зведеного бюджету до ВВП	%	X	30	30,4	31,6	30,5	31,4	29,9	29,1	30,6	31,6	29,4	29,1
23. Відношення податкових доходів зведеного бюджету до ВВП	%	(0,34)		22,2	23,1	22,4	24,0	22,8	21,7	25,7	25,5	23,5	24,9
24. Прибутковість власного капіталу банківського сектора	%	X	≥5	10,4	13,5	12,7	8,5	-32,5	-10,2	-5,3	3,0	0,8	-30,5
Умови запозичень													
25. Процентні ставки за кредитами нефінансовим корпораціям (середньозважені)	%	0,26	5,8	14,4	13,9	13,1	15,5	18,0	14,0	13,3	14,5	13,2	14,2
26. Динаміка депозитів	%	X	>100	159,3	138,0	152,7	126,7	93,1	124,4	118,0	104,6	117,1	100,8***
27. Темпи зростання кредитів (до попереднього періоду, %)	%	X	-	161,9	171,0	174,1	172,0	98,5	101,3	109,4	101,7	111,7	112,1***
28. Достатність ресурсів банківської системи для покриття державного боргу (відношення державного боргу до агрегату M2)	%	X	<30	40,3	30,9	22,4	37,8	66,3	73,3	69,9	68,2	65,5	115,0
29. СПРЕД процентної ставки відносно зобов'язань скарбниці США****	% пункти	X	≤ 5	1,9	2,2	2,0	8,4	16,2	5,9	5,9	8,1	7,3	9,3

Примітки: * очікувані дані;

**за вирахуванням непрямих податків та інших відрахувань з доходу від реалізації;

*** девальвація гривні спотворює показник, фактично депозити в національній валюті зменшилися на 13,4%, в іноземній у доларовому еквіваленті – на 36,8%; кредити в національній валюті зменшилися на 8,9%, в іноземній у доларовому еквіваленті – на 22,2%;

**** Sovereign Bond Interest Rate Spreads, basis points over US Treasuries [Електронний ресурс]. – Доступний з : https://www.quandl.com/data/WORLDBANK/UKR_IRSPREAD-Ukraine-Sovereign-Bond-Interest-Rate-Spreads-basis-points-over-US-Treasuries

Джерело: за даними: World Economic Outlook Database [Електронний ресурс]. – Доступний з :

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/index.aspx>; Міністерства фінансів України та НБУ [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://databank.worldbank.org/data/>